

IJzerkop

tekst:

Jean-Claude van Rijckeghem

Querido, 2019 – ISBN 9789045122878

Thea Beckmanprijs www.archeon.nl

Film Willem de Kooning Academie www.youtube.com

Leeftijd

12+

Lesdoelen

leesbeleving
geschiedenis
techniek
ict-
vaardigheden

Tijdperiode

± 1808 – 1810

De slag van
Aspern-Essling

Verhaal in het kort

De achttienjarige Stans vindt haar leventje in het Gent van 1808 maar matig, ze zou liever iets van de wereld zien. Ze is brutaal, liegt en doet gerust wat niet mag. De straf neemt ze op de koop toe. Haar broer Pier vindt ze maar een brave slungel van veertien die graag naar school wil en nooit iets fout doet. Haar vader, die zichzelf uitvinder noemt maar moet rondkomen van schoenmakersklussen, gaat bijna failliet en Stans wordt uitgehuwelijkt aan een geldschieter, een vriend van haar vader die graag nageslacht wil. Ondanks de rijkdom in haar nieuwe bestaan voelt haar huwelijk als een gouden kooi. Op een nacht vlucht ze weg, verkleed als man. Ze sluit door een list aan bij het leger van Napoleon en wordt soldaat in zijn leger. Ze trekt met haar 14e compagnie naar Parijs en Wenen. In de tussentijd reist broer Pier achter haar aan, hij vermoedt dat ze als bijvrouw mee is met het leger en probeert haar op te sporen. Om haar terug te brengen naar haar echtgenoot en hun vader (en zichzelf) te helpen. Hun wegen kruisen enkele malen. Kan Stans haar geheim bewaren? En kan Pier haar terugbrengen naar huis?

1 Gesprek

TWEETALLEN

IJzerkop vlucht weg van haar echtgenoot, doet alsof ze een man is en wordt soldaat in het leger van Napoleon. Bespreek in groepjes van twee de volgende vragen:

- Wanneer liep IJzerkop in dit verhaal het meeste gevaar?
- Zouden jullie hebben gedurfd wat IJzerkop heeft gedaan?
- Wat zou je wel hebben gedurfd en wat niet? Leg aan elkaar uit waarom.

Probeer je ideeën goed uit te leggen en deel details met elkaar. Voorbeeld: Zeg niet alleen: 'Ik zou nooit hebben durven weggaan bij mijn echtgenoot', maar geef voorbeelden waarom je dat niet zou durven. Bijvoorbeeld: 'Ik zou bijna zeker weten dat hij me zou vinden en mee terugnemen. En daarna zou ik nog minder vrijheid hebben.' Of: 'Als je wegloopt ben je alles kwijt, dus ook je vrienden en familie. Ik weet niet of ik dat ervoor over zou hebben.'

2 Onderzoek

INDIVIDUEEL

In het boek lees je dat IJzerkop leert hoe ze moet schieten. Er wordt een paar keer beschreven hoe haar lippen zwart zijn geworden van het kruit. De pistolen in de tijd van Napoleon waren heel anders dan de pistolen die we nu hebben. Vroeger moest je je pistool laden met kruit en een kogel en dan kon je één keer schieten. Kies één van de opdrachten hieronder (A of B) en ga aan de slag.

A Zoek informatie (op internet) over die oude wapens. Hoe zagen ze eruit? Hoe moest je ze laden en gebruiken? Schrijf en/of teken een korte handleiding.

B Lees bladzijde 72 en 73 nog een keer. De vader van Stans (IJzerkop) is uitvinder en hij praat in deze scène over een nieuw soort kanon.

In de loop van de tijd werden steeds meer en steeds betere wapens uitgevonden. Zoek informatie (op internet) over welke wapens er door de tijd heen werden uitgevonden en gebruikt. Maak een tijdlijn en schrijf op wanneer welke wapens werden gebruikt. Bijvoorbeeld: Prehistorie (3 miljoen jaar geleden): Stenen.

Voor allebei deze opdrachten kun je veel informatie vinden op: www.antiekewapens.nl en www.isgeschiedenis.nl Maar... jij vindt vast zelf nog veel meer andere interessante websites. Vergeet niet om op te schrijven welke websites je hebt gebruikt.

3 Schrijven

TWEETALLEN ÉN INDIVIDUEEL

Lees bladzijde 163 tot en met 165. IJzerkop schrijft namens Sergeant Perrec een liefdesbrief. Hij kan zelf immers niet schrijven.

IJzerkop vertelt niet precies wat erin staat, maar ze zegt dat het 'de gewone onzin is die vrouwen willen horen'. Maar, we weten wel ongeveer wat erin staat, want onderaan bladzijde 163 legt IJzerkop uit wat ongeveer in die brief moet staan. De brief is een succes want mevrouw Mars schrijft terug en zegt dat ze 'het warm en koud heeft gekregen bij het lezen van de brief.'

Werk in tweetallen. De een schrijft de brief namens sergeant Perrec aan mevrouw Mars. Is de brief af? Dan schrijft de ander een antwoord namens mevrouw Mars. Let op: In die tijd waren liefdesbrieven heel erg zoetsappig en overdreven. Overdrijf dus ook! Gebruik lange romantische zinnen.

4 Beleving personages

TWEETALLEN

Aan het begin van het boek krijgen we niet zo'n goede indruk van Pier, de broer van Stans. Hij lijkt nogal braaf en onaardig. In de loop van het verhaal maakt hij – zoals we dat noemen als we praten over boeken – een ontwikkeling door. Hij maakt van alles mee, waardoor hij anders in het leven staat.

Hij wordt minder braaf, en hij doet een aantal gevaarlijke en dappere dingen. Op welke momenten zag je dat gebeuren? Blader door het boek en bespreek met elkaar de momenten waarop je ziet dat Pier begint te veranderen. Bespreek daarna wat je daarvan vindt.

5 Onderzoek

INDIVIDUEEL

Tijdens de slag van Aspern-Essling in 1809 vochten de troepen van Napoleon en de Oostenrijkers tegen elkaar. Het was een bloedige strijd. Dat lees je ook in dit boek. Zoek (op internet) op waar de slag precies om ging. Hoeveel gewonden vielen er? Hoeveel mensen sneuvelden? Wie heeft gewonnen? Maak een woordweb of een schema waarin je de belangrijkste feiten verwerkt.

Colofon

© Stichting Lezen (2021)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek).

Auteur

Marte Jongbloed

Vormgeving

Judith Schoffelen &
Erik olde Hanhof

www.lezen.nl